

**Metodický pokyn Ministerstva kultury k evidenci a inventarizaci sbírkových předmětů
a k doplnění obrazových údajů pro charakteristiku sbírky v CES a ke změně zákona
č. 122/2000 Sb. zákonem č. 303/2013 Sb.**

ČÁST I

**Evidence a inventarizace sbírkových předmětů a doplnění obrazových údajů pro
charakteristiku sbírky v CES**

Vyhláška Ministerstva kultury č. 275/2000 Sb., kterou se provádí zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů (dále jen „vyhláška“) byla změněna vyhláškou č. 96/2013 Sb. ze dne 12. dubna 2013, která nabyla účinnosti dnem 1. července 2013. Vyhláškou č. 275/2000 Sb. Ministerstvo kultury na základě zmocnění podle ustanovení § 16 zákona č. 122/2000 Sb., stanovilo podrobnosti trvalého uchovávání sbírek, vedení sbírkové evidence, inventarizace, vyřazování ze sbírkové evidence, vývozu sbírek a vzory tiskopisů žádosti o zápis sbírky do centrální evidence (dále jen „CES“), osvědčení o provedeném zápisu a žádosti o vydání povolení k vývozu sbírky nebo jednotlivých sbírkových předmětů do zahraničí. Vyhláškou č. 96/2013 Sb. byly změněny některé podrobnosti evidence sbírkových předmětů, inventarizace sbírkových předmětů a upraveny náležitosti žádosti o zápis sbírky do CES. K aplikaci těchto změn do praxe správců sbírek muzejní povahy (dále jen „sbírka“) vydává Ministerstvo kultury tento metodický pokyn:

Článek I

Evidence sbírkových předmětů

- (1) Evidenční záznamy v chronologické i systematické evidenci se vedou výhradně v listinné podobě a provádějí se ručně nebo tiskem z pomocné evidence vedené v elektronické podobě. Toto ustanovení nemění nic na předchozí praxi, pouze povinnost vést evidenční záznamy v listinné podobě uvádí výslovně, aby bylo zcela zřejmé, že **evidence vedená v elektronické podobě nemůže evidenci vedenou v listinné podobě nahradit.**
- (2) Sbírková evidence, t.j. evidence sbírkových předmětů je **dvoustupňová**, nikoliv dvojitá. Prvním stupněm je evidence chronologická, druhým stupněm evidence systematická, kterou tvoří katalog sbírkových předmětů. Tím je zdůrazněno, že sbírková evidence je **jedna**, ale rozlišují se dva stupně evidence, t.j. ke každému sbírkovému předmětu jsou vyhotoveny v procesu tvorby sbírky **dva evidenční záznamy, provázané evidenčními čísly**. Chronologická evidence je vedena **v přírůstkové knize**, systematická evidence buď **v inventární knize** nebo na **zvláštních katalogizačních listech**.
- (3) Evidenční knihy (přírůstková kniha a inventární kniha) a zvláštní katalogizační listy **musí být autentizované**, t.j. ztotožněné se sbírkou, již se týkají a s osobou vlastníka či správce sbírky, knihy musí mít průběžně očíslované stránky z důvodu eliminace možností falšování záznamů. Autentizace se provede buď tím, že se knihy a katalogizační listy opatří **úředním razítkem vlastníka či správce sbírky a podpisem pověřené osoby** nebo **evidenčním číslem sbírky**, které je uvedeno

v osvědčení o zápisu sbírky do centrální evidence. Doporučuje se používat druhý způsob autentizace, protože evidenční číslo sbírky se nemění a tudíž vždy a nejjednodušším způsobem ztotožní evidenční záznamy ke sbírkovým předmětům s příslušnou sbírkou, a to bez ohledu na případné změny vlastníka a správce, názvu či sídla správce atp.

- (4) Sbírkové předměty zařazené do sbírky čítající více než 3000 sbírkových předmětů a zapsané do sbírkové evidence **přede dnem nabytí účinnosti zákona č. 122/2000 Sb., mohou být evidovány pouze v jednom stupni evidence**, t.j. buď pouze v evidenci chronologické nebo pouze v evidenci systematické. Doplnění chybějící evidence chronologické se neprovádí, protože z podstaty tohoto stupně evidence je to nemožné, doplnění chybějící systematické evidence **se doporučuje**.
- (5) Sbírkové předměty zařazené do sbírky čítající více než 3000 sbírkových předmětů **po dni nabytí účinnosti zákona č. 122/2000 Sb. musí být nejpozději do 3 let po vyhotovení evidenčního záznamu v chronologické evidenci vždy zapsány také do evidence systematické**.
- (6) Každý evidenční záznam v obou stupních evidence **musí obsahovat údaje podle ustanovení § 9 odst. 1 písm. d), body 1-5 zákona č. 122/2000 Sb.** a podle ustanovení § 2 odst. 1 vyhlášky, ve znění pozdějších předpisů také **počet věcí movitých či nemovitých (počet kusů)**, které sbírkový předmět tvoří, je-li sbírkovým předmětem soubor věcí movitých či nemovitých podle ustanovení § 2 odst. 2 vyhlášky. Evidenční záznam v systematické evidenci obsahuje povinně navíc **inventární číslo**, které se doplní také do evidenčního záznamu v chronologické evidenci.
- (7) Výslovně je stanoveno, že záznamy v chronologické evidenci **nelze činit nečitelnými** (nelze v nich škrtnat tak, že je přeškrtnuté slovo nečitelné, začernovat nebo vymazávat text nebo jeho části), nutné opravy musí být provedeny tak, aby bylo možné zjistit jak obsah opravovaného záznamu, tak jeho obsah po opravě – a to platí i pro záznamy v systematické evidenci v případě, kdy se chronologická evidence nevede (viz odst. 4).
- (8) Výslovně je také stanovena povinnost ukládat evidenční záznamy v chronologické evidenci a evidenční záznamy v systematické evidenci odděleně, t.j. uchovávat evidenční záznamy chronologické evidence (první stupeň evidence) v odděleném prostoru, např. v jiné místnosti, od prostoru, v němž jsou uchovávány evidenční záznamy systematické evidence (druhý stupeň evidence), pro případ ztráty nebo zničení evidenčních záznamů.

Článek II

Inventarizace sbírkových předmětů

- (1) Smyslem inventarizace sbírkových předmětů je ověřování souladu evidenčních záznamů se skutečným stavem (ustanovení § 12 odst. 1 zákona č. 122/2000 Sb.), jinými slovy **průběžná kontrola sbírkových předmětů a stavu sbírky jako věci hromadné** (viz Část II odst. 2 tohoto pokynu), inventarizace je základním nástrojem pro udržování „zdraví“ sbírek. Inventarizaci podle zákona č. 122/2000 Sb. je také plněna povinnost provádění inventur majetku vedeného v účetní evidenci organizace.
- (2) Nově jsou upraveny lhůty pro inventarizaci všech sbírkových předmětů, které tvoří sbírku, a to tak, že **každá sbírka musí být inventarizovaná nejpozději v průběhu 10-ti let, sbírky čítající více než 200 000 sbírkových předmětů nejpozději v průběhu 15-ti let a sbírky čítající více než 500 000 sbírkových předmětů nejpozději v průběhu 20-ti let**. Rozhodující již není počet věcí movitých, ale počet sbírkových předmětů **uvedený v centrální evidenci sbírek**.

- (3) Upřesňuje se, že první inventarizační období začíná běžet **dnem zápisu sbírky do centrální evidence a končí inventarizací všech sbírkových předmětů, které byly k tomuto dni evidovány ve sbírkové evidenci**, t.j. byly k nim pořízeny evidenční záznamy v chronologické, systematické nebo chronologické i systematické evidenci, **nejpozději však ve lhůtách podle odst. 1**. Následující inventarizační období začíná běžet prvním dnem měsíce následujícího po dni ukončení předchozího inventarizačního období.
- (4) Podle ustanovení § 9 odst. 1 písm. i) zákona č. 122/2000 Sb. je vlastník či správce sbírky **povinen provádět inventarizaci (inventuru) každoroční**. Proto je stanoveno, že inventarizační období končí nikoliv po uplynutí lhůty podle odst. 1, ale **ukončením inventarizace všech sbírkových předmětů**. Pokud tedy vlastník nebo správce sbírky provede inventarizaci sbírky čítající např. 20 000 sbírkových předmětů, pro niž platí povinnost úplné inventarizace nejpozději v průběhu 10-ti let, už např. za 6 let, nemůže další inventarizaci zahájit až za 4 roky, ale prvním dnem měsíce následujícího po dni ukončení inventarizace pro něj začíná inventarizační období následující.
- (5) Pro stanovení části sbírkových předmětů určených pro každoroční inventarizaci je rozhodující, aby vlastník či správce sbírky mohl prokázat, že každý sbírkový předmět ze sbírky podle počtu sbírkových předmětů byl v průběhu 10-ti, 15-ti, resp. 20-ti let od svého zařazení do sbírky (vyhotovení evidenčního záznamu v chronologické evidenci) **nejméně jednou inventarizován**, v průběhu 20-ti, 30-ti, resp. 40-ti let od svého zařazení do sbírky (vyhotovení evidenčního záznamu v chronologické evidenci) **nejméně dvakrát inventarizován** atp.
- (6) Změna vyhlášky vyšla vstříc sbírkově nejbohatším muzeím, v nichž je inventarizace velmi pracná, a proto i zdoluhavá, a zavedla pro ně 20-tiletý inventarizační cyklus. Početné sbírky v těchto muzeích jsou ale členěny na oborové části („podsbírký“), čítající jak řádově statisíce sbírkových předmětů (ojediněle i více než 500 000), tak třeba pouhé stovky sbírkových předmětů. Hrozí tak, že méně početná „podsbírká“ bude celá určena k inventarizaci již v prvním roce inventarizačního cyklu a v následujících 19-ti letech v ní inventarizace nebude probíhat. To by ale bylo v rozporu se smyslem inventarizace, jímž je **průběžná kontrola** sbírkových předmětů. Správci sbírek s 20-tiletým inventarizačním cyklem proto v Režimu zacházení se sbírkou nebo jednotlivými sbírkovými předměty, který jsou povinni vydat podle ustanovení § 9 odst. 1 písm. g) zákona č. 122/2000 Sb., **stanoví pro inventarizaci každé „podsbírký“ postup shodný s inventarizací sbírek podle ustanovení § 3 odst. 1 vyhlášky č. 275/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů**. Ve všech „podsbírkách“ tak budou probíhat **každoroční** inventarizace sbírkových předmětů, inventarizační cyklus bude završen ukončením inventarizace všech sbírkových předmětů – nejpozději ve lhůtách 10-ti, 15-ti nebo 20-ti let od zahájení inventarizačního cyklu, podle počtu sbírkových předmětů v „podsbírci“.
- (7) Doporučuje se, aby také správci sbírek, pro něž je stanoven 15-tiletý inventarizační cyklus, postupovali obdobně, jak uvedeno v odst. 6.

Článek III

Pořizování obrazových údajů pro charakteristiku sbírky

- (1) Do centrální evidence sbírek se zapisuje podle ustanovení § 6 odst. 1 písm. b) zákona č. 122/2000 Sb. **popis sbírky, který obsahuje její charakteristiku**, také výčet

- charakteristických druhů sbírkových předmětů. V příloze č. 1 části A a B vyhlášky k citovanému zákonu, již je vzor tiskopisu žádosti o zápis sbírky do centrální evidence, je v bodě 5 uvedena osnova slovní charakteristiky sbírky, kterou musí žádost obsahovat podle citovaného ustanovení zákona. Podle této osnovy (viz písm. c) bodu 5) musí charakteristika, mimo jiné, obsahovat sdělení „jaké druhy předmětů a materiálů jsou ve sbírce zejména zastoupeny“. Novelou tohoto ustanovení obsahuje toto sdělení **nejen údaje vyjádřené slovně, ale také údaje obrazové**. Obrazovými údaji jsou **digitální fotografie vybraných sbírkových předmětů** sbírky nebo její oborové části, opatřené názvem a stručným popisem sbírkového předmětu v počtu uvedeném pod písm. i) – iii).
- (2) Je-li sbírka členěna na oborové části („podsbírký“), týkají se fotografie **vždy oborových částí sbírky** („podsbírký“) v počtu podle odst. 1.
 - (3) Povinnost doplnit slovní charakteristiku sbírky nebo jejích oborových částí o obrazové údaje (digitální fotografie) se nevztahuje na všechny vlastníky či správce sbírek, ale **pouze na muzea a galerie, které spravují sbírky ve vlastnictví České republiky nebo územního samosprávného celku**.
 - (4) Název a stručný popis sbírkového předmětu, kterým je digitální fotografie opatřena, je **obsahově shodný s názvem a stručným popisem sbírkového předmětu, jak je uveden v evidenčním záznamu ke sbírkovému předmětu podle ustanovení § 9 odst. 1 písm. d) bod 1 zákona č. 122/2000 Sb.**, může být i obsáhlejší, ale může obsahovat **maximálně 200 znaků** (písmena, čárky, tečky, dvojtečky, mezery, pomlčky, lomítka atp.).
 - (5) Výběr sbírkových předmětů, jejichž fotografie doplní slovní charakteristiku, **provádí muzeum nebo galerie tak, aby soubor fotografií a jejich popisů co nejlépe charakterizoval sbírku nebo její oborové části**. Vybrány tudíž jsou sbírkové předměty **pro sbírku typické**, které umožní učinit si představu o celé sbírce nebo jejích oborových částech. Může, ale nemusí se jednat o „šedévry“, t.j. vrcholná díla, podstatné pro výběr je jen a jen charakteristika sbírky jako jedné nedělitelné věci hromadné a její schopnosti vypovídat o určité části přírody, historie, umění, literatury, vědy, techniky... K tomu, aby fotografie přispěly k co nejdůležitější charakteristice sbírky nebo její oborové části slouží také uvedení názvu a stručného popisu podle bodu 4. Tomu ale neodpovídá popis, který **jen konstatuje to, co je na fotografii vidět** (např. na fotografii je truhla zdobená květinovým dekorem a název a stručný popis zní „Truhla zdobená květinovým dekorem“; v popisu by měly být uvedeny další údaje – provenience, způsob nabytí, k jakým účelům truhla sloužila atp.). V popisu by mělo být alespoň naznačeno, proč je předmět součástí sbírky. **Vybrány mohou být pouze takové sbírkové předměty, jejichž zveřejnění není v rozporu s autorskými právy**.
 - (6) Fotografie dokumentující uložení nevystavené části sbírky by měly ukázat způsoby uložení různých typů sbírkových předmětů (posuvné regály, skříně, mapové skříně, závěsné síťové regály, police, volné uložení velkorozměrných předmětů, speciální krabice, entomologické skříně atp.). Výběr fotografií musí být v souladu s požadavky na bezpečnost sbírky.
 - (7) Počet digitálních fotografií stanovený přílohou č. 1 prováděcí vyhlášky podle početnosti sbírkových předmětů ve sbírce nebo v jejích oborových částech (viz ustanovení písmen i)-iii)) je **počtem minimálním**. Pokud muzeum či galerie usoudí, že pro charakteristiku sbírky nebo jejích oborových částí je nezbytné více digitálních fotografií, může doplnit charakteristiku větším počtem fotografií. **Počet fotografií však může být vyšší pouze o 20% oproti počtu minimálnímu**.

Článek IV

Pořizování obrazových údajů pro charakteristiku „podsbírký“ negativů a dalších sbírkových předmětů jimiž jsou nosiče informací

Negativy

Pokud by byla charakteristika „podsbírký“ negativů doplněna **pouze o fotografie negativů, smysl charakteristiky podle čl. III by to nenaplnilo.** Zájemce o „podsbírký“ by po shlednutí charakteristiky nezískal prakticky žádné relevantní informace o tom, proč je tato „podsbírký“ významná a trvale uchovávaná. Konec konců ani slovní charakteristika „podsbírký“ negativů nepopisuje sbírkové předměty pouze jako „celuloidové folie“ či „skleněné desky“, ale uvádí, jaký je obsah informace na nich, co „podsbírký“ převážně dokumentuje. Z toho plyne, že obrazovými údaji pro charakteristiku „podsbírký“ negativů jsou:

- a) fotografie (skeny) typů sbírkových předmětů (např. skleněná fotografická deska, negativ na plochem filmu, negativ ze svitkového středofarmátového filmu, negativ ze svitkového kinofilmu atp.) *s popisem typu, nikoliv obsahu, negativu* (od každého typu negativu jedna fotografie/sken),
- b) fotografie (skeny) pozitivů pořizovaných z uložených negativů, které charakterizují důvod, proč je „podsbírký“ negativů uchovávaná, *s popisem obsahu informace, která je na negativě uchovávaná* (v počtu podle uvážení, nejméně pak v počtu uvedeném ve vyhlášce podle počtu sbírkových předmětů v „podsbírký“).

Jiné sbírkové předměty jimiž jsou nosiče informací

Pokud jsou sbírkovými předměty, charakteristickými pro sbírku či její oborovou část nosiče informací (např. hudební nosiče, audiozáznamy, videokazety, filmy, textové dokumenty atp.), které byly do sbírky zařazeny **pro obsah té informace**, je smyslem vložení obrazových údajů nejen prezentace různých typů sbírkových předmětů-nosičů informací (např. gramofonová deska, magnetofonový pásek, videokazeta atp.), ale i prezentace obsahu informace, pro něž byl předmět zařazen do sbírky. K tomu je třeba využít **popisu** sbírkového předmětu tak, aby prezentace umožnila vytvořit si představu o významu uchování sbírky nebo její oborové části pro budoucí generace.

Článek V

Způsob vkládání obrazových údajů do CES prostřednictvím elektronických komunikací

- (1) Obrazové údaje - digitální fotografie opatřené názvem a stručným popisem sbírkového předmětu muzeum či galerie zašle do centrální evidence sbírek prostřednictvím **speciální internetové aplikace**, která je součástí administrátorské části CES. Aplikace je správcům sbírek přístupná po zadání správného jména a hesla. **Přístupové údaje obdrží správce sbírky e-mailovou poštou.** Pro jednotlivé kroky vizualizace sbírek byla vytvořena nápověda přímo v aplikaci. Vstup do aplikace naleznete na odkazu:

<http://cesadm.mkcr.cz/sign/in>

- (2) **Instrukce pro použití speciální internetové aplikace obdrží správci sbírek spolu s přístupovými údaji e-mailovou poštou a jsou také zveřejněny na webu „Správa sbírek“ (www.emuseum.cz/sprava-sbirek/).**

- (3) Rozměry vkládané fotografie by měly být minimálně 800 x 600 pixelů, maximálně 2048 x 2048 pixelů, velikost vkládaného souboru nesmí být větší než 0,5 MB.
- (4) Pro úpravu fotografie na požadované rozměry a požadovanou velikost je možné využít některého z freewarových on-line programů, které jsou k dispozici i na internetu, např. <http://www.resizer.cz/>
- (5) Fotografie musí být opatřena popisem v rozsahu minimálně 20, maximálně 200 znaků. Pokud není popis vyplněn, není možné soubor snímků odeslat.
- (6) Vložené snímky a popisné texty budou správcem CES verifikovány a poté publikovány pro veřejnost v charakteristice příslušné oborové části sbírky („podsbírký“) na webu CES.
- (7) V případě problému správce sbírky kontaktuje pracoviště CES (michal.janis@mkcr.cz), nebo pracoviště CITeM (iroznovsky@mzm.cz).

Článek VI.

Způsob vkládání obrazových údajů do CES na technických nosičích dat

V případě přetrvávajících problémů vkládání obrazových údajů do CES podle Článku V, je možné digitální fotografie zaslat správci CES na CD nosiči.

ČÁST II

Změna zákona č. 122/2000 Sb. zákonem č. 303/2013 Sb.

V souvislosti s přijetím zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, s účinností od 1. ledna 2014 byl přijat také zákon č. 303/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva, rovněž s účinností od 1. ledna 2014. Část třicátá třetí, článek XXXVIII tohoto zákona obsahuje změnu zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

- (1) V zákoně č. 122/2000 Sb. se slova „veřejné služby“ nahrazují slovy „veřejně prospěšné služby“.
- (2) Vymezení pojmu „sbírka muzejní povahy“ v ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 122/2000 Sb. se doplňuje o větu „*Má se za to, že sbírka je věcí hromadnou*“. Věc hromadná je podle ustanovení § 501 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník definována jako „*soubor jednotlivých věcí náležejících téže osobě, považovaný za jeden předmět a jako takový nesoucí společné označení, pokládá se za celek a tvoří hromadnou věc*“. Toto ustanovení zákona č. 122/2000 Sb. je pregnančním vyjádřením dosavadních ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 122/2000 Sb., že sbírka muzejní povahy je „ve své celistvosti“ významná pro...“ a ustanovení § 9 odst. 1 písm. e) citovaného zákona, že vlastník sbírky je povinen „uchovávat sbírku v její celistvosti...“. Sbírky jsou jako „věc hromadná“ již také prezentovány v souvislosti se zákonem o účetnictví (jsou oceňovány jako jedna věc).

Na každý sbírkový předmět je tudíž třeba pohlížet jako na součást věci hromadné, kterou je nutné uchovávat v její celistvosti.

„*Společným označením*“ pro sbírku muzejní povahy je *její název a evidenční číslo*, které jsou uvedeny v osvědčení Ministerstva kultury o zápisu sbírky do CES. Pro vlastníky a správce sbírek muzejní povahy z toho plyne také to, že např. nevratné poškození či ztráta jednoho sbírkového předmětu (s výjimkou jejich vyřazení ze sbírky z některého z důvodů uvedených v zákoně č. 122/2000 Sb.) mohou být kvalifikovány

nikoliv pouze ve vztahu k poškozenému či ztracenému předmětu, ale jako *poškození věci hromadné*.

- (3) Sběrka, jejímž vlastníkem je Česká republika nebo územní samosprávný celek, je „*veřejným statkem*“. Co je veřejný statek vymezuje ustanovení § 490 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník – jedná se o „*věc určenou k obecnému užívání*“. Sběrky ve vlastnictví státu, kraje nebo obce tudíž nemohou sloužit pouze svým vlastníkům, ale jsou určeny k užívání obecnému.
- (4) Doplnuje se ustanovení, že „*sbírkovým předmětem jsou také preparáty lidských a zvířecích těl nebo jejich částí a kosterní pozůstatky lidské a zvířecí*“. Až dosud byly sbírkovými předměty věci movité či nemovitosti nebo jejich soubory, včetně preparátů lidských a zvířecích těl a lidských a zvířecích kosterních pozůstatků, na které se ale podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník již nepohlíží jako na „*věci*“. Na sbírkotvornou činnost správců sbírek tato změna nemá žádný praktický dopad.

Metodický pokyn nabývá účinnosti dnem vydání.

V Praze dne 28. 3. 2014

Mgr. Pavel Hlubuček
ředitel odboru
ochrany movitého kulturního dědictví,
muzeí a galerií